

DRÁMAJÁTÉK KATOLIKUS ÓVODÁINKBAN

Katolikus Pedagógiai Intézet

Budapest 2018.

Készült a Katolikus Pedagógiai Intézet által szervezett
Vallásos és erkölcsi neveléssel foglalkozó munkacsoport közreműködésével, melyet a
katolikus óvodák óvodapedagógusai alkotnak.

Szerkesztette: Szerepi Imréné
munkacsoport vezető

Szakmai szempontból átnézte: Kunné Darók Anikó
óvoda- és drámapedagógus

Teológiai szempontból átnézte: Sebők Sándor
plébános, Fót

Katolikus Pedagógiai Intézet

Budapest 2018.

Tartalom

Előszó	4
Bevezetés.....	6
Gondolatok a drámajátékról	7
Drámajáték értelmezések	11
Drámapedagógia a katolikus óvodapedagógus szemével	12
A drámapedagógia alkalmazásának lehetőségei az erkölcsös viselkedés alapozásában.....	15
Gabnai Katalin által felsorolt drámajátékok fajtái	18
A drámajáték óvodában használható elemei	21
Óvatos nyelvhasználat.....	25
A drámajáték megjelenése az óvodákban	26
Téma: Játékfüzér tárgyjátéokra	26
Téma: Félelmek feldolgozása homogén és vegyes életkorú csoportra	28
A drámajáték elemeinek megjelenése a katolikus óvodákban a mindennapos gyertyagyújtásban.....	40
Téma: Jó Pásztor (Lk. 15,1-7)	40
Téma: A vihar lecsendesítése (Mt 8, 23-27; Mk 4, 35-41)	43
Téma: Kánai menyegző (Jn 2, 1-11)	47
A szentek élettörténetének megismertetése drámajátékkal	50
Téma: Boldog Gizella és a királyi ház	50
Téma: Szent Ferenc és barátai.....	52
Felhasznált irodalom	56

Előszó

Ismert mondás, hogy egy csepp tengervízben benne van az egész tenger. Ez jutott szembe, amikor végigolvastam az alábbi összefoglalót/gyűjteményt a drámapedagógiáról, illetve annak az óvodában, kiváltképp a katolikus óvodában való alkalmazásáról.

Az érdeklődő szakember, de a kíváncsi hozzá nem értő is, kerek, egyértelmű, jól érthető írást tart a kezében. Pontosak a meghatározások, és kellő igényességgel magyarázza meg a fogalmakat. „Messziről” indít: bemutatja, hogy a drámapedagógia szinte egyidős az emberrel, hiszen az igazság megmutatására, pozitív és negatív érzelmi hatások kiváltására, erkölcsi tanulságok megfogalmazására (főleg a felnőttek társadalmában) emberemlékezet óta ismert eszköz.

A fent megállapítottak miatt a vallásos, és ezúttal a katolikus intézményekben: óvodákban, iskolákban jól alkalmazható a hit megalapozására és később az elmélyítésére.

Az összeállítás jól összefoglalja azokat a gyümölcsöket, amelyek segítik a gyermek hitének megalapozását. Mint sok más esetben, itt is érvényesül „A kegyelem a természetre épül!” teológiai megállapítás. A gyermekek alakuló és alakítandó személyisége a drámapedagógia alkalmazása során alkalmassá válik arra, hogy később igénye legyen mélyebben megismerni és megszeretni azt a világot, amely a drámapedagógia alkalmazása során pozitív érzelmi azonosulást jelentett számára. A szereplők „bőrébe belebújva” benne él az eseményekben, együtt rezdül velük, ismertté és honossá válik a természetfölötti világ.

A gyűjtemény szerencsésen válogat a lehetőségek közül. Erénye, hogy nem csupán felvet néhány bibliai és szentekkel kapcsolatos témát, hanem aprólékosan kidolgozza, és felhasználásra készen adja át az óvodapedagógusnak. A közölt témák nyomán már könnyű dolga lesz a lelkes pedagógusnak, ha maga is szeretne drámajáték bemutatására alkalmas anyagot összeállítani növendékei számára. Fontos megjegyezni, hogy éppen a szentek életének feldolgozása nem csupán a hit megalapozását szolgálja, hanem alkalmas erkölcsi értékek kialakítására is (pl: Szent Ferenc életének bemutatása során a teremtet világ szépségének észrevétele, és a teremtmények szeretete, védelme...).

Az itt szereplő játék gyűjtemény segít megérteni, hogyan alakíthatja a drámajáték az egyéni fejlődést, és milyen hasznos a közösség építésben, illetve a személyek (jelesül a gyermekek) beilleszkedési folyamatában. A pedagógus konkrét segítséget kap a kivitelezés nyelvi, technikai feltételeinek megteremtéséhez is.

Úgy gondolom, hogy a szerkesztők elérték céljukat. A teljesség igénye nélkül be tudták mutatni a drámapedagógia lényegét és szerepét a nevelésben, azon belül a vallásos nevelés területén. Mindazok, akik fogékonyak és kellően kreatívak, igen nagy haszonnal forgathatják ezt a kedves és hasznos összeállítást.

Sebők Sándor
fóti plébános

Bevezetés

Az elmúlt nevelési évben a drámapedagógia és a vallásos nevelés kapcsolatát kutattuk, és kerestük azokat a lehetőségeket, módszereket, témákat, amelyekben ez a kapcsolat megvalósulhat.

Nem ismeretlen területet választottunk, amikor ezt a témát jártuk körül, hiszen a drámapedagógia egyes elemeit nagyon sokan alkalmazták és alkalmazzák az óvodákban. Azonban még fejlődhetünk a drámapedagógia lényegének megismerésében, a módszerek és az ötletek megvalósításában.

Ehhez nyújtottak segítséget Kunné Darók Anikó és Feróné Komolay Anikó, akik mindketten jeles képviselői és elkötelezett szakemberként támogatói, terjesztői a drámapedagógia alkalmazásának. Előadásaikkal és bemutatóikkal elkápráztattak minket.

Jó volt megtapasztalni, mekkora érdeklődés vette körül a megfogalmazott témát, és azt látni, hogy a munkacsoport tagjai örömmel kapcsolódtak a feladatok megoldásába.

Mindez pedig azért valósulhatott meg, mert a KaPI vezetősége is fontosnak tartja a munkacsoport működését, és biztosította a találkozás lehetőségeit számunkra. Köszönetet mondunk érte! Grolyóné Szabó Éva felelősségét és munkáját is hálás szívvel emelem ki. Ő KaPI munkatárs és óvodapedagógiai előadóként segítségünkre volt nem csak a téma kiválasztásában, hanem a kapcsolattartásban, a szervezés megvalósításában és a készülő anyag véleményezésében is. Isten áldja meg a munkáját!

Amikor a munkacsoport tagjainak is megköszönjük az aktív részvételt, a közös beszélgetéseket, az együttjátszás örömét, kiemelten mondunk hálát azoknak, akik a kiadvány elkészítéséhez írásos munkájukkal is hozzájárultak. A nevük az írásaik végén olvasható.

Tudjuk, hogy számtalan színvonalas ismeretanyag létezik a témával kapcsolatban. Amikor elhatároztuk, hogy ezt a segédanyagot újtára indítjuk, mi a lelkeségünk kihangsúlyozásával tettük a témát különbözővé a fellelhetőktől. Bizalommal ajánljuk a kiadványt a katolikus óvodapedagógusok mellett minden érdeklődőnek. Hisszük, hogy aki ráhangolódva olvassa írásunkat, olyan nézőpontot is megtapasztal, ami lelkeségében ugyan eltér több elismert szakember írásától, ám éppen olyan jól alkalmazható a kisgyermek lelki, szellemi és erkölcsi formálásában.

Budapest, 2018. Nagyboldogasszony ünnepén

Szerepi Imréné
Munkacsoport vezető

Gondolatok a drámajátékról

A vallásos és erkölcsi neveléssel foglalkozó munkacsoport a 2017/18-as nevelési évben a drámapedagógiát, mint eszközt vizsgálta, aminek segítségével az óvodás korú gyerekek vallásos nevelése még inkább integrálhatóvá válhat a mindennapi tevékenységek során és hozzásegíthet bennünket ahhoz, hogy a hitre nevelés akár észrevétlenül is, de szerves részévé váljon az életünknek.

Ennek alapját elsősorban az adhatja, hogy a vallásos nevelés és az érzelmi nevelés nem választható el egymástól, hiszen ebben a korban a hitre nevelésnél elsősorban a hitébresztésre helyezzük a hangsúlyt, ami pedig a gyerekek életében megjelenő erkölcsi értékek keretét feltöltő érzelmek megismerését, alkalmazását jelenti.

Hogyan segíthet hozzá mindehhez a drámapedagógia?

Leginkább talán azzal, hogy eszközeivel, módszereivel (akár felnőttként, akár gyerekként) megismerhetjük önmagunkat, határainkat, erősségeinket-gyengeségeinket, és hogy az én-képünk kialakítása során, minél teljesebb képet kapjunk magunkról és a viselkedésünket meghatározó érzelmekről.

Ezeknek az érzelmeknek a megismerését, alkalmazását a gyerekek utánózással, azonosulással sajátítják el, aminek meghatározója az a valaki, akihez érzelmileg kötődnek, és akinek magatartását a bizalom és a pozitív kivetítés kell, hogy megalapozza. Ezért is fontos, hogy tudatosan törekedjünk arra, hogy mindabban, amit a gyerekek felé közvetíteni akarunk, meg legyen a helyünk (tudjuk kik vagyunk), a hitünk és a hitelünk, hogy mi is követendő példává válhassunk. A drámapedagógia alkalmazása ilyen tekintetben egyszerre két irányban is hathat, hiszen érzelmeink meg- és felismerésével, nemcsak nevelünk, de általa mi is nevelődünk.

Az óvodai nevelés talán legfontosabb feladata, hogy egyrészt tovább vigye a családban megélt nevelést, de ugyanakkor a gyerekekben lévő fejlődni akarásra építve, javítsa vagy tompítsa mindazt, amit a helytelen nevelési stílusoknak köszönhetően a gyermek elsajátított. Ebben a közösségben az én-te kapcsolatból a mi-tudat kialakulása kap jelentős szerepet, méghozzá meghatározott szabályok, alapelvek, módszerek alapján.¹

Mindehhez meg kell találnunk azt a közeget, ami a gyermeki lélek természetes környezete, azt a nyelvet, ami hozzájuk beszél, és azt a vallást, amit magukénak érezhetnek.

¹ Vö. JUNG C.G., A személyiség fejlődése, 139.

A mesék világa a játék nagymértékben meghatározza egy óvodás korú gyerek életét.

A drámapedagógia segítségével a mesék világa egyrészt dramatizálással, másrészt dramatikus játékok segítségével is feldolgozható. Ezek által olyan életszerű környezetet tudunk a gyerekek számára biztosítani, amelyeken keresztül szavakba önthetik a bennük lévő komplexusokat, beazonosítva az ezeket kiváltó érzelmeket. Ha lehetőséget adunk, hogy az ezekhez vezető utat minél többször bejárják, akkor a későbbiekben, hasonló szituációkban már lesz mihez visszanyúlniuk, hiszen élményként raktározzák majd el.

A mesékben, dramatikus játékokban az élet nehézségei szimbolikus formában vannak jelen, megjelenítve azokat az egzisztenciális félelmeket, amiket a gyerekek még nem tudnak néven nevezni, pl.: hogy a szeretet mennyire meghatározó része az életüknek és ennek elvesztése félelemmel töltheti el őket. A mesék és ezek dramatizálásai vagy a különféle drámajátékok feldolgozása azt közvetíti felőlük, hogy győztesként csak akkor kerülhetnek ki az önmagukkal vívott harcból, ha szembenéznek félelmeikkel, mert ez a harc hozzátartozik az emberi létezéshez.²

A drámapedagógia olyan módszer, ami által egyénileg és csoportosan is fejleszthetjük a gyerekeket, hiszen középpontjában mindig a gyermek áll, akit az által tudunk leginkább nevelni, hogy a személyiségében lévő jó tulajdonságait megerősítjük, a kevésbé jókat pedig elnyomjuk. A közös munka révén szerves részévé válhat gyerek, felnőtt egyaránt, és a helyzettől függően irányítónak vagy játszótárssá, felhasználva mindazt a lehetőséget, amit a tárgyi környezet biztosít.³

A gyerekek életét a különböző korokban a családi élmények, a mitikus és vallásos történetek és a mese határozta meg. Ezek alapján alakíthatta ki a gyerek a világképét, a társadalmi együttélés szabályait, határozhatta meg az életcélját. Amíg a szülők mindennapjait meghatározta a Biblia, a gyerekekét a bibliai történetek, könnyebb volt eligazodniuk külső és saját belső világukban, mert megkapták a megoldást szorongató kérdéseikre.⁴

A népmese szimbólumainak megértése nem a racionális gondolkodás útján lehetséges, hanem metaforákkal, megszemélyesítésekkel, hasonlatokkal, azaz szimbolikus képekkel, de ugyanígy a Biblia olvasása is másfajta értelmezést igényel. A mesék és a mítoszok szimbólumok nyelvén beszélnek, így keltve életre a tudatalattiban szunnyadó archetipikus

² Vö. BETTELHEIM B. A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek, 27-34.

³ Vö. PINCÉSNE PALÁSTI I, Dráma, pedagógia, pszichológia, 34-35.

⁴ Vö. BETTELHEIM B. A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek, 34-36

képeket, ezért tehát a teljes személyiségnek, ha helyt akar állni az életben, szüksége van a valóságérzéssel kombinált fantáziára.

A lélek képes ezeket érzések szintjén megőrizni és értelmezni, hiszen akár a mesék, akár a szent könyvek szövegei annak a körülöttünk lévő láthatatlan világnak a közvetítői, ahová mi is bepillantást nyerhetünk. Amikor a gyerekek a meséket, mítoszokat hallgatják, a hősökkel azonosulnak, és az ő tetteiket próbálják a saját életükbe is átvinni, megvalósítani. Ahhoz, hogy ez bármilyen szinten is megvalósuljon az életünkben, tudatosan el kell indulni, mert csak akkor várhat ránk jutalom, ha teszünk is érte valamit. Sikerre viszont csak úgy vezet, ha mindezt józan gondolkodással, következetesen, felelősségteljesen tudjuk megtenni, amihez szükségesek azok az erkölcsi tulajdonságok, amit az érzelmek töltenek meg tartalommal.⁵

A népmesék szerint minden, ami az embert körülveszi, lélekkel rendelkezik. Ez az animisztikus felfogás a gyermeki gondolkodás sajátja, ami által megtalálhatja azokat a kapcsolódási pontokat, ahol a lélek jelen van. Ez a mesében sokféleképpen történhet, de sikeres akkor lesz - mint a vallásban -, ha mindenkit a saját nyelvén szólít meg, ez pedig nem más, mint a lélek.⁶

A vallásos nevelésben tehát továbbra sincs más dolgunk, mint az érzelmek minél szélesebb körben való megtapasztalását előtérbe helyezni, felhasználva ehhez a drámapedagógia adta lehetőségeket.

A több éves óvodapedagógusi gyakorlatom, és a magán életemben megélt tapasztalataim alapján összegzésképpen elmondhatom, hogy a vallásos nevelés sokkal komplexebb folyamat annál, minthogy az intellektuális ismereteket helyezzük előtérbe. A hit olyan isteni ajándék, amit csak oktatás által nem lehet átadni, hiszen szükség van a nevelés személyiségformáló erejére, aminek alapját az érzelmeink mozgatják. Ezért nyújthatnak nagy segítséget az élménypedagógia különböző területei, mert emocionálisan ragadják meg az embert, ami meghatározhatja lelki fejlődését, ön- és Isten ismeretét. Általa a gyerekeknél nagy hangsúlyt kap a képzelet, a fantázia, a kreativitás, az empátia, amit életkoruknak megfelelően szerepjátékokban bontakoztathatnak ki, mely által önkifejezésük, önismeretük is fejlődik. Ennek ad alapot a mesék világa is, hiszen így jutunk el ahhoz, hogy átéljük mindazt, amit őseink hitünkben és hagyományainkban ránk hagytak.

Ha visszagondolok nagyapám meséire, azt hiszem, a legfontosabb dolgok, amit gyerekkoromban kaphattam belőlük, egyrészt azok a gyökerek, amik által megsejthettem kicsoda ő, honnan származik, hiszen ez által, bár hétköznapi hősként, de megmutatta, hogyan

⁵ Vö. BETTELHEIM B. A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek, 27-34

⁶ Vö. BETTELHEIM B. A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek, 63-65.

kell felülkerekedni a problémákon, újra kezdeni, megoldást találni. Másrészt viszont azok a szárnyak, amiket az által kaphattam tőle, ahogy önmagamért szeretett, folyamatosan arra inspirálva, hogy újabb és újabb célokat állítsak fel és harcoljak az álmaimért. Mindezeknek keretet azzal az értékrenddel adott, ami által a meséken és a természetre való rácsodálkozáson keresztül próbálta egyre közelebb hozni és életem középpontjába állítani Jézust.

Mészáros Gabriella
Hildegard Óvoda,
Mosonmagyaróvár

Drámajáték értelmezések

Gabnai Katalin: „A drámajáték az ember ősi játékkedvére építő, cselekvő megnyilvánulás / a dráma görög szó, cselekvést jelent /, amelyik az emberek egymás közötti kölcsönhatásainak megjelenítésére épít, ehhez a szerepjáték elemeit használja.”

Kaposi László: „A dráma a cselekvő emberek utánzásán keresztül történő nevelést, oktatást jelent.”

„A dráma olyan csoportos játéktevékenység, amelynek során képzeletbeli (fiktív) világot építenek fel, ebbe a képzeletbeli világba a résztvevők szereplőként vonódnak be, a fiktív világon belül valós problémákkal találkoznak, s ebből valós tudásra és tapasztalatra tesznek szert.”

Martin Esslin: „A drámát tekinthetjük a gondolkodás, a megismerés eszközének, melynek segítségével absztrakt elképzeléseket konkrét emberi viszonyokra fordíthatunk le vagy fölvázolhatunk egy adott helyzetet és megvizsgálhatjuk következményeit.”

Drámapedagógia a katolikus óvodapedagógus szemével

Katolikus óvodáinkban a hit megélésébe való bevezetés mellett rendkívül jelentős szerepet adunk az erkölcsös viselkedés alapozásának. Tesszük ezt azért, mert valljuk, hogy a pozitív személyiségjegyek megerősítésével „jó földet” készítünk elő a későbbi hittanismeretek befogadásához, majd a krisztusi élet megéléséhez.

Az önismeret alakítása már az egészen kicsiny gyermek életében is szerepet kap. Megfigyeli, hogy mire képes, miben tud ügyesen részt venni, és mely területeken szorul segítségre. A segítség elfogadása, kérése és a segítségnyújtás pedig a gyermek növekedésével együtt alakul, fejlődik. Ugyanakkor a pedagógus is ismeretekhez jut a gyermek személyiségét illetően. Látja, hogy kellően motivált-e a gyermek a részvételre, az együttműködésre, érdeklődésének felkeltése és fenntartása hogyan alakul.

Szintén fejlődik, alakul az óvodás gyermek önfegyelme, és bizony elkötelezett és következetes nevelés szükséges annak a célnak eléréséhez, ami a belülről szabályozott személyiség kialakítását fogalmazza meg. Az óvodába lépő kisgyermek és a vele foglalkozó felnőtt között alapvető a bizalom kiépítése. A mindennapokban tapasztalt bizalom, az állandóság, a rendszeresség stabilitást nyújt a kisgyermeknek. Stabilitást a felnőttel való kapcsolatában és a közösségben betöltött szerepében. Mindehhez lehet kapcsolni az elvárt viselkedési szabályokat, amiket a jó példa láttán és a folyamatos pozitív megerősítés mellett az időben előre haladva magáévá tesz a gyermek.

A drámapedagógia egyfajta tevékenységforma, amit a nevelésben és a tanulási folyamatokban eredményesen lehet alkalmazni. Általa a személyek és közösségek kapcsolatépítési folyamata jelentősen megtámogatható. A résztvevők egymás felé fordulásában nem csak a kifejezőmód gyakorlásának színtere, hanem az érzelmek megélését is lehetővé teszi – ezzel (ellenőrzött) segítséget nyújt a konfliktuskezelési nehézségek megoldásához. Az egyre gazdagabb szakirodalom tanulmányozása, előadások, hospitálások adottsága, a szakmai fejlődés mind lehetőséget ad arra, hogy a drámapedagógia eszköz lehessen a nevelő kezében.

A drámajáték által fejleszthető személyiségjegyek pl.

- önbizalom,
- önfegyelem,
- helyes önértékelés,
- nyitottság,

- kifejezés mód,
- kitartás,
- együttműködés,
- mozgáskészség,
- segítőkészség,
- empátia,
- érzelmek kezelésének módja,
- közösségi szellem,
- konfliktuskezelés,
- szabálytudat.

Amikor a cselekvésen, dramatikus cselekvésen keresztül megvalósuló óvodai tanulásról beszélünk, a következő nagy területekben gondolkodhatunk:

1. mesék, elbeszélések, bibliai történetek feldolgozása,
2. játék, szabályjáték,
3. színház – verselés, bábozás, éneklés,
4. zene, tánc, mozgás.

Mesék, elbeszélések, bibliai történetek feldolgozása

- Az események többnyire pozitív tulajdonságokkal felruházott főhős köré szerveződnek.
- A jók és rosszak harcából általában a jók kerülnek ki győztesen.
- A mese műfaja különösen alkalmas arra, hogy a mesélő erkölcsi, vallási igazságokat, értékeket tudjon átadni a hallgatóságnak.
- A pedagógusnak óriási a felelőssége a mese, a bibliai történet kiválasztásában.

Játék, szabályjáték

- A játék a gyermek legbölcsebb tanítója.

Belső technikákat, lelki működéseket dolgoznak ki, amik által megtanulnak cselekedni, önmagukon uralkodni, másokkal együttműködni, bizonyos szabályokat megtartani, egy célra összpontosítani, képességeiket a máséval összemérni.

Színház – verselés, bábozás, éneklés

- Nyugodt, önkéntes gyermeki részvételen alapul.
- Lehetőség nyílik a mindennapi valós helyzetek eljátszására, problémahelyzetek feldolgozására.
- Lehetőség a saját érzelmek kifejezésére és mások érzelmeinek megismerésére.

Zene, tánc, mozgás

- Alkalmas a gyermek érzelmi állapotának befolyásolására.
- Cél a zenét értő és szerető, egészséges lelkű, kulturált, boldog ember nevelése (Kodály Zoltán 1940)
- Magába foglalja a gyakorló, szerep, szabály és dramatizáló játékot.
- Csökkenti a gyermek gátlásait, segítséget nyújt az egyéni megnyilvánulásban, alakítja a közösségi kapcsolatokat.

Mindezek után egyértelmű, hogy gazdagítani szeretnénk katolikus óvodáinkat ezzel a lehetőséggel. Ösztönzünk mindenkit, bátran nyúljanak a drámapedagógiához, a drámapedagógiai elemek alkalmazásához. Hisszük, hogy sok örömet lelnek majd benne.

A drámapedagógia alkalmazásának lehetőségei az erkölcsös viselkedés alapozásában

Dr. Gyarmathy Éva gondolatainak felhasználásával⁷

A könnyűséget a bizalom, a stabilitást a szabályok biztosítják. Ez a két első és legfontosabb elem, amit a nevelés során meg kell adni minden gyerekeknek. A gyerekek azonban nem egyformák abban a tekintetben sem, hogy mire mennyire fogékonyak. A szabályok befogadására sem egyformán képesek. A nevelést, és általában a környezet viszonyulását az egyén viselkedéséhez érdemes igazítani. Nem minden szabály érvényes mindenkire egyformán, de vannak olyanok, amelyek mindenki számára kötelezők.

Belülről szabályozott személyiség kialakítása

A nevelés a lehetőségek megnyitása. Ahhoz, hogy az egyén hozzáférjen saját belső erőihez, önismeretre és önfegyelemre van szüksége. Mindezek fejlődését az egyén és a környezet interakciója alakítja, az a visszacsatolós rendszer, amelyben a tetteknek következményük van. A korai időszakban főleg a család, majd az egyre szélesebb társadalom szolgál szocializációs terepként.

A gyerekek utánzással tanulnak, és a környezet visszajelzései alapján értékeli önmagukat. Így érthető, hogy az gyakorolja a legnagyobb hatást a gyerek fejlődésére, akivel a legtöbb időt tölti.

A szabályokat nem verbálisan, hanem zsigeri módon, mozdulatokon, tetteken keresztül tanuljuk meg. Ahogyan minden tanulás, a viselkedés tanulása is három lépésben történik:

1. Szabad kalandozás – ezen a szinten a viselkedési mintákból lehet válogatni, kipróbálni a lehetőségeket, feszegetni a határokat. A legerősebben itt a *modellkövetés* érvényesül, ezért fontos, hogy legyenek elérhető, választható viselkedésminták. A vegyes csoportok nagyon sokat segítenek abban, hogy a közösségbe kerülők megfelelő mintákat láthassanak viselkedésük kialakításához. A vegyes életkorú óvodás csoportokban például a kisgyerekeknek a nagyobbak példája megkönnyítheti a beilleszkedést.

⁷ [PSZICHOháttér 29. – Korlátok, uralkodók és az öntudatos személyiség](#)

2. Módszeres viselkedés tanulás – a viselkedési szabályok tudatosításának szintje. A szabályok betartásának gyakorlását segíti a szabályok egyértelműsége, a tettek azonnali következménye, vagyis a megerősítés. *A szabályok betartását is gyakorolni kell.* A vegyes csoportokban a szabályokat már ismerő csoporttagok modellként jelenhetnek meg, és nekik is segíthet a szabályok tudatosításában és gyakorlásában, a viselkedés tanulásában a korábbi viselkedésszinten lévőkkel megvalósuló közös tevékenység.

3. Értő viselkedés tanulás – a viselkedés internalizációja, amikor már nem a konkrét szabályokat követjük, hanem egy meghatározott értékrendet. A szabályszerűségek ennek megfelelően egy átfogóbb rendszert alkotnak, és így a szabályok betartását nem a konkrét előírások, hanem *a mögöttes értékek határozzák meg.* Ekkor már nem pusztán követjük a szabályt, hanem a kialakult belső irányításunk alapján kötelezzük el magunkat valamely viselkedés mellett.

A viselkedés tanulásának magasabb szintjein a belső fegyelem, majd a belső irányítás kialakulását követően az önálló akaratunk fejlődik. Tehát nem a helyzetek és a késztetések kiszámíthatatlan játékaként alakul a viselkedésünk, hanem azt a belső kontrollt megszerezve tudatosan alakíthatjuk.

A dráma görög szó, cselekedetet jelent. „sajátossága az, hogy alkotásainak tárgyát, témáit kizárólag, vagy igen nagy túlsúllyal a külső valóság körében meríti, ám alapvetően párbeszédese formájú.”⁸

Amikor a dráma témája valamely mese, akkor nem a mesélő, hanem a szereplők cselekedetei és szavai fogalmazzák meg az erkölcsi tanulságokat.

A drámapedagógia az a módszer, amelyben a mesék vagy valós történetek előadásával nem elsősorban és nem csupán a hallgatóság erkölcsi értékrendjét igyekszik alakítani, hanem az előadásban résztvevő a szereplőkét. Ez a mese hallgatása, megismerése után azért gyümölcsöző, mert a szereplő, mintegy „belebújik” a pozitív hős bőrébe, és nem csupán a hallás által azonosulhat vele, hanem cselekedetei, kimondott szavai által is.

A pedagógus lehetőségei a történet és a szereplők kiválasztásában rejlenek. Eldönti, milyen erkölcsi, hitbeli igazságot, értéket szeretne elültetni, megerősíteni növendékeiben, és

⁸ : Magyar Nagylexikon hatodik kötet, 780. oldal. Budapest, 2001.

ennek megfelelően választani meg a történetet, amely lehet népmese, műmese, bibliai történet, sőt adhat szituációs ötleteket is a gyerekeknek.

A szerepek kiosztásánál figyelembe kell venni a növendékek lelkiállapotát, személyiségének erősségeit, gyöngeségeit, és számukra megfelelő szerepekkel bízhatja meg őket, akik maguk élik át, fogalmazzák meg azokat az erkölcsi elveket, amelyeket át szeretne adni nekik a pedagógus. A cselekvés és beszéd által érzelmileg is könnyebb azonosulni a szereplőknek a főhős pozitív értékeivel, mintha csak hallgatnák a történetet.

A drámajáték célja:

- a gyermekek személyiségének sokoldalú fejlesztése,
- a problémamegoldó gondolkodás, emlékezet, képzelet fejlesztése,
- a kreativitás, toleranciaképesség fejlesztése,
- egymás kölcsönös megismerése, érzelmeik kifejezése,
- a társas kapcsolatok alakítása.

Feladata:

- jó hangulat teremtése,
- pozitív energiák felszabadítása,
- koncentráció, beszédhanghallás, szövegértés, kommunikáció, memória fejlesztése
- élménynyújtás.

A nevelésben alkalmazott dráma pozitív hatásai

- Előmozdítja a gyermek megfigyelő képességét, az önmaga és a környező világ megismerését, az abban való tájékozódás képességét.
- Fejleszti a rugalmas gondolkodást, a fantáziát, az önálló alkotó képességet, az emlékezetet, az esztétikai és a koncentrációs érzéket.
- Segíti a beszédkészség, a nyelvi kommunikációs képesség alakulását.
- Serkenti a közösségben, közösségért tevékenykedő gyermekek cselekvési kedvét, javíthatja empátikus készségeiket, társas kapcsolataikat.
- Hatással van az időérzék fejlődésére, a mozgáskultúra (térbeli és a testi biztonság) javulására.
- Ellensúlyozhatja a tömegkommunikációs eszközök negatív hatásait.
- Gazdagítja a szabadidő hasznos, jókedvű eltöltésének lehetőségeit.

Gabnai Katalin által felsorolt drámajátékok fajtái

Érzékszerveket finomító játékok

- látás
- hallás
- ízlelés
- szaglás
- tapintás

Tükörjáték

A pár tagjai egymással szemben állnak, olyan távolságban, hogy kinyújtott karjuk (pontosabban az ujjhegyük) összeérjen. Egyikük az irányító, aki elmozdulhat, fintort vághat, gesztikulálhat. Társának feladata: mintha ő lenne a tükör, utána csinálni - a lehető legpontosabban, szinte vele együtt végezni - az összes mozdulatot (ha az irányító balkézével mozdult, akkor a szemben lévő jobbal teszi ugyanezt stb.). A fokozatosság elvét betartva előbb lassú kézmozdulatokat tükrözzünk, később gyorsabbakat, majd akár az egész testre kiterjedő mozdulatsorokat is.

Többféle variációban játszható.

Megőrző és újrateremtő játékok

- emlék–fantázia
- ritmusjátékok
- ügyességi játékok
- térhasználat, tájékozódás
- a tér anyaga
- helyzetfelismerés és döntés
- utánzó játékok alapfokon

Mi változott?

Egyvalakit kiküldünk a szobából. Mielőtt kimegy, alaposan körülnéz: ki hol ül, hogy néz ki stb. Ezután a bent maradók megcserélhetik helyüket, elcserélhetik ruhadarabjaikat, használati tárgyaikat: eleinte egy, később akár három változtatást hajthatnak végre. Behívják a kitalálót, akinek az a feladata, hogy rájöjjön, milyen változások történtek, amíg ő kint volt. Új kitalálóval, cserével folytatódik a játék.

Erőgyűjtő és figyelem-összpontosító játékok

- bemelegítő játékok, gyakorlatok
- önérzékelés és partnerészlelés
- lazítás és feszítés
- légzés, hangadás, kiejtés–előgyakorlatok
- koncentrációs játékok
- kapcsolatteremtő és bizalomjátékok

Erőpróba

A partnerek egymásnak háttal ülnek a földön, hátuk összeér. Megpróbálnak úgy felkelni, hogy a hátuk összeér, és a törzsük a farcsonttól a nyakig egymáshoz illeszkedik.

Üzenetváltós játékok

- üzenetek szavak nélkül (arcjáték, tekintet, gesztusok, testtartás, távolságtartás)
- összetett kommunikációs játékok

Önkifejezés más „nyelveken”

Próbálja ki az egész csoport, hogyan tud beszélni lóul, kecskéül, azaz mit tud kifejezni mekegve vagy nyihogva. Hogyan tudja ilyen módon közölni az indulatot (düh, félelem, sértettség), lelkiállapotot (szomorúság, vidámság, dac), egyszerű jelentéseket (igen, nem, ide, oda, nagyon, kicsit, elég). Mit tudnak így még közölni, és mit nem?

Rögtönzés

- beszédre késztetés játéka

Bábjáték

Mindig, minden alkalommal azonnal elővehető módszer, még igazi báb sem kell hozzá, bármelyik tárgyat „átlelkesíthetjük”, s mögéje bújva – még akkor is, ha nincs paraván, csak egy kézre húzott barna papírzacskó jelzi, hogy nem a játékos beszél, hanem a figura – hamarabb születik meg a szó.

Közös dramatizálás

- mesék és játékok

Alkalmazott drámajátékok

- életjátékok

Szerepjáték

A család – anya, apa, gyerek/gyerekek – karácsonyestére, születésnap megünneplésére, valamelyik nemzeti vagy vallási ünnepre készül. A gyerekek válasszanak maguknak szerepeket (anya, apa, gyerekek), és beszéljék meg, hogyan készül a család az adott ünnepre, ünnepélyre. Különös tekintettel a ruházatra, ajándékokra, viselkedésre, az előkészületekre, az ünnepi asztal megterítésére, az ünnep lezárására.

Itt lehetősége nyílik az óvodapedagógusnak arra, hogy az írott és az íratlan szabályokról, viselkedési formákról, normákról beszélgessenek. A felnőttnek kell észrevennie a lehetőséget, hogy ezekről a fontos nevelési lehetőségekről szót ejtsenek, de úgy, hogy a gyerekek fogalmazzák meg, maguk jöjjenek rá, hogy mi a helyes, mi nem. (Az ünnepen illik... Az ünnepen nem illik...)⁹

⁹ <https://www.erkolcstan.hu/system/files/segedanyag/2013/dramajatekok.pdf>

A drámajáték óvodában használható elemei

(Debreczeni Tibor felosztása szerint)¹⁰

- Kapcsolatteremtő játékok
- Lazító és koncentrációt segítő játékok
- Feszültségoldó játékok
- Bizalomjátékok
- Készségfejlesztő játékok
- Üzenetváltás játécai
- Önismereti, csoportismereti játékok
- Együttműködést segítő játékok
- Improvizatív játékok

KAPCSOLATTEREMTŐ JÁTÉKOK:

- Zsipp-zsupp játék: A gyerekek körben ülnek, a pedagógus beáll a kör közepére, valakire rámutat. Ha azt mondja: ZSIPP - akire rámutat, az megnevezi a jobb oldali szomszédját, ha azt mondja ZSUPP – akkor a bal oldali szomszédját nevezi meg. Ha azt mondja ZSIPP – ZSUPP, mindenki helyet cserél valakivel. Aki hibázik, helyet cserél a játékvezetővel.
- Játék a nevekkal – Mit hoztál ma a csoportnak?
A gyerekek körben ülnek és mindenki mondja a nevét, majd a neve kezdőbetűjével egy tárgyat, fogalmat vagy érzést, amit ajándékba hozott a többieknek.
Pl. Marcsi vagyok és hoztam nektek mosolyt; Csilla vagyok és hoztam nektek csillagot...

LAZÍTÓ ÉS KONCENTRÁCIÓT SEGÍTŐ JÁTÉKOK:

- Erdőben (azonosulásra épülő és mozgáskoncentrációt segítő)
A gyerekek kényelmesen, becsukott szemmel pihennek. Egy képzeletbeli erdőbe varázsoljuk őket. Mondják el, mit hallanak, mit látnak, mit éreznek.
Szippantsák be a friss levegőt és nyújtózkodva nyissák ki a szemüket. Előveszünk egy „különleges” távcsövet, amit ha a gyerekekre irányítunk, az erdő lakóivá változtatja őket. Nézzünk bele és mondjuk el, mit látunk. A gyerekek az elmondás alapján,

¹⁰ http://www.szolnokiovodak.hu/pdf/tudas_tar/2014-2015/20142015-07.pdf

mozdulatokkal próbálják megeleveníteni az erdő lakóit. (pl. röpködő pillangók; fák; erdei állatok...).

Varázsolhatunk erdei életképet is és találjuk ki, ki mivé változott.

A játék végén mindenki megpihenhet, majd visszaváltozunk óvodássá.

- Tapsoljunk (halláskoncentráció fejlesztése)

A gyerekekkel körben ülünk. Valamelyik irányban elindítunk 1 tapsot, amit a szomszédok továbbadnak egymásnak. Addig haladunk körbe, míg valaki kettőt nem tapsol, akkor a menetirány megfordul, visszafelé indul a taps.

A játék jó figyelem összpontosító, mert kiszámíthatatlan mikor fordul az irány.

A játék közben gondolkodási idő nincs, a lüktetés nem szakadhat meg.

FESZÜLTSEGOLDÓ JÁTÉKOK:

- Éhes krokodilok (csendreflexre épül)

A szőnyeg a tó, közepére kirakunk egy kosárnyi apró tárgyat (dió, gesztenye, bab...). Ezek lesznek a zsákmányok. Zenére a krokodilok körbe járnak a tóparton, ha a zene elhallgat, minden krokodil igyekszik egy táplálékot szerezni magának. Az első körökben még mindenkinek jut, de minden játéknál egyre kevesebb marad. A játék végén többen éhesek maradnak. Ne hagyjuk sokáig éhezni őket, indítsuk újra a játékot.

- Kellene nekem (mulattató játék)

A játék előtt megbeszéljük, hogy a mi boltunkban minden kapható. Ezután egy gyerek a többi elé áll és azt mondja: pl. Szeretnék egy macskanyávogást! Minden gyermek próbálja magára vonni a vevő figyelmét a nyávogásával. Akit a vevő választ, az lesz a következő vásárló.

A többiek dolga, hogy minden kívánságot valósítsanak meg, akár összekapaszkodhatnak, használhatják a csoportszoba eszközeit.

ÉRZÉKELOŐ JÁTÉKOK:

- Színező (fantázia és memóriafejlesztő)

A játék kerete: Szín ország királya nagyon bánatos, mert egy gonosz varázsló elvarázsolta a színeket az országból. Így egyformán szürke lett az ősz, a tél, a tavasz és a nyár. Vidítsuk fel, küldjünk neki ajándékot, színezzük újra az évszakokat.

A gyerekek az évszakoknak megfelelő színes dolgokat soroljanak, ki mit küldene pl. a tél színesítésére. (zöld fenyőt, fehér havat, fekete varjút, kék cinkét, barna őzet, répaorrú hóembert...)

Évszakokkal, de napszakok színeivel is játszhatjuk.

- Kereső (beszédkészség-fejlesztő)

Egy játékos alaposan megfigyel egy tárgyat, majd megpróbálja azt külső tulajdonságok alapján leírni a társainak, a tárgy megnevezése nélkül.

A többiek kezükkel jelezhetik, ha tudják, aki utoljára találja ki, az nevezheti meg a tárgyat.

A játék kerete lehet nyomozás is.

- Küldemény (taktilis érzékelést fejlesztő)

A játékosok körben ülnek. Megbeszéljük, hogy üzenetet szeretnénk eljuttatni valakinek. A nehézség, hogy éjszakai üzenet lesz, mindenki csukott szemmel veszi és adja tovább a küldeményt. A kezdő annyit mond: ELINDÍTOTTAM! – s az utolsó jelzi: MEGÉRKEZETT! A küldemény érintés legyen. (vállütögetés, orrmegnyomás, simogatás...)

Aki megkapta, KÖSZÖNÖM-mel jelezheti (eleinte).

KÉSZSÉGFEJLESZTŐ JÁTÉKOK:

- Ha azt mondod, én azt mondom (asszociációs)

Körbe ülünk, az első játékos kezdi a játékot: Én azt mondom hátizsák. A mellette ülő azt mondja például: Ha te azt mondod, hátizsák én azt mondom kirándulás. A köv. játékosnak a kirándulás szóra kell reagálnia.

ÜZENETVÁLTÁS JÁTÉKAI:

- Fényképek (gesztus, mimika, távolságtartás elemzése)

Ráhangelődésként az óvodapedagógus beszélgetést kezdeményezhet, mikor lehet fotót készíteni.

Ezután néhány gyereket kiválaszt, a többieket arra kéri, hajtsák a térdükre a fejüket. A kiválasztott gyerekeknek megsúgja, mit ábrázoljon a kép, majd beállítja őket. A többi gyerek feladata kitalálni mit ábrázol a fotó. Fontos az arcjáték, gesztusok, távolságtartás)

Rávezető kérdésekkel segíthetünk: Pl. barátok? Miért lehetnek mérgesek?

ÖNISMERETI - CSOPORTISMERETI JÁTÉKOK:

- Hasonlítunk, különbözünk (ön- és társismeret)

A gyerekek sétálnak, jelre párt választanak. A feladat keresni olyan tulajdonságot, amiben hasonlítanak egymásra. Kezdetben külső tulajdonságot, később egyéb jellemzőt. (pl. kedvenc étel, játék, állat...) Aki megoldotta a feladatot leguggol. Ha minden pár elkészült, folytatódik a játék.

Később kérhetjük, hogy olyat keressenek, amiben különböznek.

IMPROVIZATÍV JÁTÉKOK:

- Folytatásos mese (szöveges)

Egy kosárba különféle tárgyakat teszünk. Körbeadjuk, hogy mindenki vegyen belőle egyet. Amikor a kosár körbeér, a játékvezető elkezd egy mesét, közben a kosarat ismét körbeindítja. Mindenki a kezében lévő tárgy történetbe szövésével folytatja tovább az alakuló mesét, majd a tárgyat visszateszi a kosárba, így adja tovább azt.

FIGYELEMFEJLESZTÉS

- Esőerdő:

A játsszók széken körben ülnek. Két tenyér a combon, két talp a földet éri. A játékvezető **csettintgetni** kezd az ujjjaival. A csettintgetés – valamelyik irányba indulva egymásután veszik át az egymás mellett ülők. Amikor már mindenki csettintget, az irányító abbahagyja ezt, helyette a **két tenyerét kezdi összedörzsölni**. Ezt is az előzőhöz hasonlóan egymás után veszik át a játsszók. Akihez még nem ért el a tenyérdörzsölés, azok még csettintgetnek. A tenyérdörzsölést követően **combcsapkodás**, végül **lábdobogás** következik. Ezután- szintén az irányítótól indulva visszacsendesednek. Először tehát **lábdobogás**, majd **combcsapkodás**, azután **tenyérdörzsölés**, majd **csettintgetés**, végül elhallgatás. Ha ügyesek olyan hanghatás érhető el mintha egy gyorsan elvonuló nyári záport hallanánk.

Óvatos nyelvhasználat

Az „**óvatos nyelvhasználat**” mindig meghozza a pozitív eredményt. Az a pedagógus, aki ezt a nyelvezetet használja, nem gügyög lekicsinylően az óvodással, nem ironizál a gyermeknek érthetetlen módon, hanem beszédét áthatja a befogadás, a ravaszság, az okosság, a különleges árnyaltság.

Jonothan Neelands¹¹ a következő beszédjellemzőket írja le:

- „Biztató” (bizalom kiépítésén alapszik, erőt ad, motivál)
- „Burkolt-nem egyértelmű” (őszinteségre ösztönző)
- „Érzékeny, befogadó jellegű” (mögöttes jelentéseket kutat)
- „Ravasz” (provokatív álláspont megjelenése)

Az a pedagógus, akinek beszédstílusát ezek a jellemzők hatják át, nem hangerejével uralja a csoportot, hanem beszédével nyugtázza le azt.

Neelands konfliktusmegelőző kérdéskultúrája:

- Információszerző (Miről játszunk?)
- Információt hordozó (A pléden kívül még mit vigyünk magunkkal?)
- Kutatásra ösztönző (Milyen lehetett a király és a királyné ruhája?)
- Ellenőrző (Hogyan hallgat meg bennünket a király, ha egyszerre beszélünk?)
- Elágazásokat tisztázó (A palota lakói legyünk, vagy a falusiakat játsszuk el?)
- Véleményeket kereső (Te mit gondolsz erről a királyról?)
- Visszajelzéseket előhívó (Érdekelne, ki mire gondol most erről a problémáról?)

¹¹ https://hu.wikipedia.org/wiki/Tan%C3%ADt%C3%A1si_dr%C3%A1ma

A drámajáték megjelenése az óvodákban

Téma: Játékfüzér tárgyjátékra

Kunné Darók Anikó
óvoda- és drámapedagógus

A következő gyakorlatsorban közösen alakítunk ki történetet tárgyak segítségével. Különböző kulcsokat használunk. (Kicsi, nagy, régi, új) Mivel hosszú a játéksor, több napon át is játszható.

Játékos létszám: 10-12 fő

Tapintós játék

Egy letakart kosárba helyezem a kulcsokat, amik közül tapintás útján választ magának mindenki egyet.

Cserebere játék

Sejtelmes zenére, összekeverednek a játékok, elkezdődik a cserebere. Fontos! Mindig egy kulcs legyen a játékosok kezében! Jelre magasba tartjuk a kezekben lévő kulcsokat és meggyőződünk arról, hogy más kulcsa keveredett hozzánk.

A játék második részében addig cserélgetjük zenére a kulcsokat, ameddig a sajátunk a kezünkbe nem kerül. Ha visszakaptuk, leülünk és megvárjuk, ameddig minden kulcs az eredeti gazdájához nem kerül.

Fantáziajáték a tárggyal

Ez a kulcs nem kulcs, hanem... megkezdett mondattal mindenki „átvarázsolja” a kezében lévő tárgyat, és akár használatát is bemutathatja. Pl: Ez a kulcs nem kulcs, hanem pipa. Majd szájához emeli és pöffkel.

A tárgy története

Ez a kulcs, amit a kezemben tartok, úgy került hozzám... megkezdett mondattal kitalálunk egy apró történetet a tárgyunkról.

Mindenképp másnapra hagynám a játék további részét! Ekkor újra játszánám a cserebere játékot ráhangolásként.

Mit nyit a kulcsod?

Ettől kezdve ránk van bízva, hogy egy adott történetben használjuk a kulcsokat, vagy teljesen szabadon. Adott történet lehet egy mese, és ahhoz kötődve nyithat palotát, tömlöcöt, kamrát, kincses ládát, bilincset... Ebben az esetben már nem változik a kulcs szerepe. Csak a mese helyszíneit nyithatja.

Ha teljesen szabadon dolgozunk, külön történeteket kapunk. Gyakorlatlanabbaknak konkrét mesét ajánlok.

Rendezzük sorba a történetet!

Álljunk be úgy egymás mellé, ha végigsétálunk, egyik helyszín után nyithassuk a másikat.

Ellenőrzésképpen, amikor rendeződtünk, a játékvezető lassan sétálva végigmegy, és mindenki előtt tesz egy nyitó mozdulatot, majd az adott kulcs tulajdonosa hangosan közli, mit nyitott ki.

A kulcsok segítségével kitalált, egyéni történetek

Forrószék

Amennyiben szabadon választott történetekkel foglalkozunk, minden kulcshoz kötödni fog egy helyszín, amit vagy kitalál a játékos, vagy egy régi emléket hoz elő. Akit kiválasztunk, beül a „forró” székbe, és alapos részletességgel kikérdezzük őt a kitalált helyszínről. (merre, mekkora, hol, hány darab... stb.)

Életre kel a gondolat

A kiválasztott, kimegy a teremből, ameddig el nem készül az általa elképzelt, vagy valaha látott emlékkép.

Nyitó mozdulattal, aminek lehet szabálya a kettőt jobbra, egyet balra (ez jól szolgálja a játék komolyságát) benyit saját képzeletébe. Hangosan elmondja, mit lát a kinyitás után. A csoport megeleveníti a játékos képzeletét. Amikor a nyitó belép a térbe mindenki szoborra meredve odavarázsolja a gondolat szülte kép részletét. Zenét is kapcsolhatunk, és a játékos, besétálhat saját fantázia képébe, megérintheti a társai által megformált tárgyakat, téri elemeket.

Példa: Látok egy kamrát, ahol polcokon üvegek, edények vannak. A polc előtt egy kosár, a kosárban egy cica...

Mivel hosszadalmas kijátszott részletekről beszélünk, érdemes a csereberélős játékkal harmad, negyednap, nem sürgetve, MINDENKIRE sorra kerülően végigjátszani ezt a csodás fantázia játékot.

Kunné Darók Anikó: Félelmek játéka

Jill Tomlinson: A bagoly aki félt a sötétben (mese alapján)

Fókusz: „Hogyan tudunk segíteni egy félősnek?”

Cél: A gyermekek félelemmel kapcsolatos érzelmeinek felszínre hozása, oldása.

Készség, képességfejlesztés:

- Érzékelés, észlelés fejlesztése ellentétpárok válogatásával.
- Kettős tudat fejlesztése szerep váltások során.
- Kreativitás fejlesztése mimes játékkal.
- Analízis, szintézis gyakorlása puzzle játék alkalmazásakor.
- Probléma megoldás során, gondolkodás fejlesztése.

Nevelés feladatok:

- Anyanyelvi nevelés beszédbátorság erősítésével, szókincsbővítéssel.
- Empátia érzésének alapozása probléma megoldása során.
- Együttműködés gyakorlása, családkereső, puzzle kirakás hangutánzás során.

Didaktikai feladatok:

- Ismert drámatechnikák felelevenítése (szerepbe lépés, mimes játék, családkereső)
- Új technika elsajátítása, gyűlés drámamód során.
- **Ellentétpár keresés** (kicsi-nagy, hideg-meleg, sötét-világos...)
- **Tárgyak válogatása:** Szétválogatjuk a tárgyakat aszerint, hogy a sötétséghez kapcsolhatóak-e
- **Rajzok félelmekről:** szóló gyerekrajzok nézegetése-beszélgetés a félelemről, sötétről
- **Történet ismertetés:** rövid részlet a meséből
- **Erdőhang:** / először általános erdő hang, / majd félelmetes erdő hang
- **Szerepbe lépés:** „Felnőtté” válás a lámpa fényénél. (Árnyuk megnyújtása)

- **Mímes játék:** a gyerekek ötlete alapján: félelmetes úton járás
- **Árnyjáték:** Hupp a kis bagoly bábként jelenik meg, elmondja mitől fél, mit hall és lát a sötétben. (különböző dolgok árnyékát látják és hangját hallják a gyerekek)
- **Bábjáték:** Hupp mamája segítséget kér a felnőtt utazóktól
- **Gyűlés:** Utánajáráss annak, hogy mit láthatott és hallhatott Hupp a sötétben. Egyenként bekukkantás az árnyparaván mögé.
- **Probléma megoldás:** Hupp szembesítése félelmeivel-téves gondolataival – Hupp (báb) bátorságát összeszedve elrepül éjszakai vadászatra
- **Családkereső játék:** baglyos képekkel 3 csoport kialakítása
- **Játék a fénnel:** családonként elhelyezkedés nagy méretű leplek alá elemklámpákkal.
- **Puzzle:** A mese néhány képének kirakása családonként-rövid megbeszélés milyen érzelmek jellemezheték akkor a kis baglyot
- **Séta a „varázsréten”:** játék a lámpákkal, egy-egy jó gondolat a sötétről
- **Szerepből kilépés:** (árnyuk zsugorítása)
- **Új ismeret nyújtás:** preparált bagoly megtekintése
- **Kivonulás** az elemklámpákkal jelző fény felé (óvó néni piros fényű lámpája felé)

Tevékenységi terv

A tevékenység vezetője: Kerékgyártóné Csiszár Ildikó

A tevékenység helyszíne (óvoda neve, címe): Jászberény Város Óvodai intézménye, Központi óvoda, címe: 5100. Jászberény, Bajcsy Zsilinszky utca 10.

A gyermekcsoport (korcsoport): vegyes (3-7 éves korig)

Csoport létszáma: 25 fő

A tevékenység időpontja: 2017. 10. 17.

Tevékenység megnevezése:	Drámajáték
A tevékenység témája/tartalma/anyaga:	A kerettávolság biztonságában ismert félelmek feldolgozása
A tevékenység célrendszere:	A gyermekek félelemmel kapcsolatos érzelmeinek felszínre hozása, oldása.
A tevékenység feladat rendszere:	<u>Készség, képességfejlesztés:</u> • Érzékelés, észlelés fejlesztése, ellentétpárok válogatásával. • Kettős tudat fejlesztése, szerep váltások során. • Kreativitás fejlesztése, mimes játékkal. • Analízis, szintézis gyakorlása, puzzle játék alkalmazásakor. • Problémamegoldás során, gondolkodás fejlesztése. <u>Nevelés feladatok:</u> • Anyanyelvi nevelés beszédbátorság erősítésével, szókincsbővítéssel. • Empátia érzésének alapozása, probléma megoldása során. • Együttműködés gyakorlása, családkereső, puzzle kirakás, hangutánzás során. <u>Didaktikai feladatok:</u> • Ismert drámatechnikák felelevenítése (szerepbe lépés, mimes játék, családkereső) • Új technika elsajátítása, gyűlés drámamód során.

Tevékenységi forma:	makro csoportos
A tevékenység szervezeti kerete:	kötött, III. szint
A tevékenység előzményei:	II. szint: árnyjáték mímes játék III. szint: családkereső játék félelmekről szóló rajzok készítése
A tevékenység kapcsolata más műveltségtartalmakkal:	Verselés, mesélés: - Jill Tomlinson: A bagoly aki félt a sötétben - vers: Baglyocska hunyorog, Fatönkön kuporog, Nagy fejét forgatja, Hol erre, hol arra. Izeg-mozog, toporog, Tipi, topi, top, top, top. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc: Gryllus V.: Ősz szele Vivaldi: Ősz (Cd); Lány aláfestő zene (Cd)
A tevékenység eszközei:	Tárgyak a szétválogatáshoz, leplek, paraván, lámpák, bábok, puzzle, kártyák a családkereső játékhoz, gyerekrajzok
A felhasznált források (irodalmi, zenei forrásanyag, szöveggyűjtemény, digitális ismerethordozó, online források, szakirodalom stb.).	Jill Tomlinson: A bagoly, aki félt a sötétben-mesekönyv C d: Vivaldi-Ősz; Lány aláfestő zene (Cd)

A tevékenység menetének leírása A nevelési-tanulási stratégia bemutatása	Megjegyzések A tevékenység-terv mellékletei (módszerek, eszközök, szervezés, stb.)
Gyermekek fogadása. Folyamatos tízóraiiztatás a csoport szokásrendje alapján. <u>Szabadjátékban megajánlott lehetőségek:</u> • „Kupak kereső” Nyitott, illetve bekötött szemmel lehet megkeresni a gyerekeknek a különböző flakonok tetejét, kupakját.	<u>Megjegyzés:</u> A szülőktől közvetett vagy közvetlen módon (akihez szükséges, odamegyek) átveszem a gyermeket. Étkezésre buzdítom őket. Ebben a dajka segít. Differenciálás: I-es, II-es szintnek öntünk folyadékot, III-as szint magának önt, segít a társainak. <u>Játék folyamatának szervezeti kerete:</u> kötetlen <u>Megjegyzés:</u> A játék során lehetőség van a differenciálásra. I-es szintnek nyitott szemmel keresgél, míg a II-es, III-as szint a feladatot bekötött szemmel végezheti. Kérdésekkel segítem a gyerekeket a játék közben: „Milyen anyagból van az a flakon?” „Emlékszel-e, mekkora kupakja volt annak a flakonnak?”...stb. <u>Képesség-, készségfejlesztés:</u> • vizuális emlékezet • vizuális észlelés • vizuális figyelem • gondolkodás • tapintás <u>Nevelési feladatok:</u> • türelemmel, tolerancia alakítása • biztatással játékkedv, kitartás fejlesztése

• <u>Árnyjáték</u> A csoportszobában kialakított kuckót ajánlom meg erre a játéktevékenységre. gyermekeknek. Alkalmuk lesz árnyjátékozni sík bábokkal (erdei állatok). Lehetőséget adok a spontán mesélésre, improvizálásra.	• kitartás • konstrukció <u>Nevelési feladatok:</u> • együttműködés erősítése <u>Didaktikai feladatok:</u> • állatok ismeretének alkalmazása a játék során <u>Eszköz:</u> kasírozott terep, játék állatok, növények <u>Módszer:</u> magyarázat, játék, <u>A játékkal megcélzott gyermekek fejlettségi szintje:</u> II-es, III-as szint <u>Értékelés szempontjai:</u> Örömteli mese együttes alakítása <u>Készség-, képességfejlesztés:</u> • kreativitás • gondolkodás • spontaneitás <u>Nevelési feladatok:</u> • anyanyelvi nevelés (szókincsbővítés, beszédbátorság) • együttműködés <u>Didaktikai feladatok:</u> • árnyjátékkal kapcsolatos technikai ismereteik alkalmazása <u>Eszközök:</u> árnyparaván, árnybábok, lámpa <u>Módszer:</u> buzdítás, bátorítás, szervezési segítségadás
--	--

- **„Fényrajz”**

Alulról megvilágított üveglapon elhelyezett formákat rajzolhatnak át a gyerekek.

Munkaforma: mikro csoportos

Differenciálási lehetőség: a II-es, III-as szintű gyermekeket ösztönzőm az átrajzolás utáni képalkotásra, kiegészítésre.

Készség-, képességfejlesztés:

- esztétika
- finommotorika
- szem-kéz koordináció
- ügyesség
- kreativitás

Nevelési feladatok:

- kooperáció erősítése az eszközök megosztásával
- egymás munkájának tiszteletére való nevelés

Didaktikai feladatok:

- körülrajzolás technikájáról való előzetes ismeretek alkalmazása a fényrajzzal
- saját és társak munkájának ellenőrzésével, értékelésével, ítéletalkotás gyakorlása

Eszköz: fényasztal, papírlapok

Módszer: magyarázat, beszélgetés, ellenőrzés, értékelés, hibajavítás, dicséret

Értékelés szempontjai: pontosság, figyelem, kreativitás

Kapcsolódási terület:

- Ének, zene, énekes játék,
gyermektánc: Vivaldi:Ősz

<u>Félelmek játéka-nevelési dráma</u> • <u>Motiváció:</u> A II-es és III-as szintű gyermekeket (8-10 fő) motiválom bagoly kesztyűbábbal, invitálom őket a galériára. I. <u>Ráhangolás a játékra</u> • Ellentétpár kereső A gyerekeknek, egy általam mondott szó ellentétét kell megnevezni. Annak a gyerekeknek kell megnevezni, akinek a babzsákot dobom. Ha nem tudja, tovább dobja valakinek. II. <u>Kontextusépítés</u> 1. Tárgyak válogatása: Különböző tárgyakat helyezek a térbe, ezeket a gyerekek körbejárva válogatják aszerint, hogy melyikről jut eszükbe a sötétség. Ezeket a tárgyakat külön helyezik el egy kis asztalra. Majd megbeszéljük 2. Beszélgetés a félelmekről szóló gyerekrajzokról A hét folyamán elkészített rajzok bemutatása. A gyerekek saját rajzaikról beszélnek, elevenítik fel félelmeiket. Beszélgetést kezdeményezek, ha valakinek hasonló tapasztalata van, megoszthatja velünk. 3. Történet ismertetés – rövid részlet a meséből Gyertyát gyújtva, zenei aláfestést használva, felolvasom a történet egy rövid részletét.	<u>Szervezési feladatok:</u> A galériára felérve a szőnyegre ültetem a gyerekeket, az eszközöket előzőleg már odakészítettem. <u>Játék típusa, drámaforma:</u> Kapcsolatteremtő anyanyelvi játék Kontextus építő konvenció, a játék témájában való elmélyülést segítő tevékenység. Egyéni érzelmeket felszínre hozó kontextust melyítő drámaforma Kontextus építő konvenció hangaláfestés, mesélés segítségével. Cd: Kellemes lány hangvételű zene Kontextus építő konvenció hangaláfestéssel. Segíti a tér meghatározását, amelyben játszani fogunk (erdő).
--	--

4. Erdőhang imitálás Megbeszéljük, az erdőben milyen hangokat hallhatunk, ha csendesen járunk benne. Ezeket a hangokat hallhatóvá tesszük. (farkas vonyítás, bagolyhuhogás, ágropogás, szélsüvítés, madárcsipogás...) <i>„Mintha ott lennénk, ebben a félelmetes erdőben. Ti is úgy érzitek?”</i> 5. Szerepbe lépés – felnőtt utazókká varázslás A leengedett roló elé állítom a gyerekeket, mögöttük nagy elemlámpával világítok, így láthatóvá válik árnyékuk. Távolítva a fényt, árnyékuk magasodni fog. Narráció: <i>„Ez félelmetes út lesz az erdőben, csak felnőtt utazókkal indulok el. Aki szeretne velem tartani, azt felnőtté varázsolom.”</i> 6. Mímes játék – gyerekek ötlete alapján félelmetes úton járás Megbeszéljük a térkitöltő séta közben, milyen félelmetes, váratlan dolgokkal találkozhatunk magunkat szemben egy erdőben. Hogyan járjunk, mit tegyünk, hogy ne essék bántódásunk. Adok ötleteket, ha szükséges <i>„Induljunk az erdőben, vigyázzatok, át kell ugranotok egy futóhomok sávot! Ha nem sikerül, elnyelhet benneteket!”</i>	Óvónői narráció Kerettávolsággal érzelmi biztonság megteremtése („nem az én félelmeim, nem az én problémám”) Óvónői narráció – rítus Kontextus építő konvenció. Mintha helyzet bejárása, szerep, idő, tér eltávolítása Óvónői narráció
--	---

<u>Problémahelyzet körüljárása</u> 1. Árnyjáték, bábjáték – a kis bagoly félelmei A „veszélyes út” végére érve, bagolymama intelmeit, és a kis bagoly monológiát hallgathatják meg a gyerekek árnyjátékban. Hupp a félelmeiről beszél, s közben láthatóvá is válnak árnyuk által ezek a dolgok, tárgyak, jelenségek, hallhatóvá válik hangjuk. 2. Kukucsálás párosával az árnyparaván mögé. A gyerekek meglátják, hogy Hupp olyan dolgoktól fél, amiket félreértelmez. Nem is azok valójában, amiknek Ő képzelet 3. Gyűlés – problémamegoldás Az erdei tisztáson letelepedve beszélnek meg az utazók, hogy mit tehetnének: ötletroham, beszélgetés, döntés. <i>– „Mondjuk el Hupp mamájának/ Huppnak, hogy a kis bagoly mitől fél! Félelmei nem valósak.”</i> 4. Probléma megoldása- segítségnyújtás Választunk egy utazót, aki meggyőző, nem fél, jól tudja magát kifejezni. Huppnak/ bagolymamának elmondja, hogy miktől félt. III. <u>Kontextus elhagyása</u> 1. Szerepből való kilépés A leengedett roló elé állnak a gyerekek és én	Tanár a szerepben árny-és kesztyűbábbal konvenció. Az igazság pillanata Narratív konvenció. Gyűlést vezeti az óvónő szerepben (legidősebb utazó)
--	---

a lámpa segítségével árnyékukat összezsugorítom, újra óvodás gyerekekké válnak.	
2. Családkereső játék – 3 csoport alakítása Különböző baglyok kártyáit (hóbagoly, gyöngybagoly, erdei fülesbagoly) egymás között cserélgetve 3 családot (csoportot) alakítanak	Kiscsoportos együttműködés
3. Puzzle kirakása – 3 mesei jelenet A családnak közösen kell kiraknia egy darabokból álló képet a mese jeleneteiből	A dráma kontextusába illesztett kirakó játék
4. Játék a fénnel – családonként leplek alatti lámpázás Leplek alá bújva elemlámpákkal játszhatnak a sötétben, próbálgathatják mire képes a fény.	Feszültségoldó játék
IV. <u>Lezárás</u> Beszélgetés saját, a kis bagoly félelmeihez hasonló tapasztalataikról.	Feloldás

A drámajáték elemeinek megjelenése a katolikus óvodákban a mindennapos gyertyagyújtásban

Téma: Jó Pásztor (Lk. 15,1-7)

Cél:

- Erősödjön a gyermekekben a szerethetőségük tudata
- A Jó pásztor alakján keresztül szerezzenek tapasztalatot a mennyei Atya jóságos szeretetéről

Feladat:

- A bibliai történet hangulatának megéreztetése

Eszközök:

- gyertya, terítő, hiányzó gyermekek óvodás jele,
- zöld és barna textilanyag, tavaszi virágok, festett kavicsok, báránka,
- csoportunk nagyböjti fala a gyermekek bárányaival.

A tevékenység menete a dramatikus folyamat elemeivel:

1. Bevezetés, ráhangolódás - közösségteremtés

- 1.1. A hiányzó (távollévő és beteg) gyermekek jelének elhelyezése a gyertya körül.
- 1.2. Gyertyagyújtás.
- 1.3. Egy kisbárány elhelyezése a gyertya mellett (Jézus közelében).
- 1.4. Volt egy pásztor c. dal éneklése mozdulatokkal kísérve.

2. A cselekmény kibontakozása -

A dramatikus folyamat három helyszínen keresztül vezeti a gyermekek képzeletvilágát és tevékenységét.

- 2.1. A gyertya, mint Jézus jelenléte közöttünk.
- 2.2. A gyertyától távol eső virágos, sziklás rét.
- 2.3. A Jó pásztor kedves nyája - csoportunk nagyböjti fala a gyermekek bárányaival.

A cselekmény elbeszélésével, a gyermekekkel folytatott párbeszédben bontakozik ki a bibliai történet.

3. A történet elbeszélése közben a gyertyától távol megjelenítünk egy rétet.

3.1. A zöld anyagot az óvodapedagógus helyezi el, a kiválasztott virágokat és a köveket pedig a kiválasztott gyermekek.

3.2. Egy kisgyermek elhozza a bárányt a gyertya mellől, Jézus közeléből, és rövid kószálás, legelészés után elhelyezi a sziklák közé.

4. Tetőpont, katarzis

4.1. Az elveszett bárány magányát fejezi ki, hogy egyedül van a réten, a Jó pásztortól való távolságát pedig még inkább kifejezi, hogy a kisbárány nem a Jó pásztor felé néz, hanem háttal bújt el a sziklák közé.

4.2. A Jó pásztor szerepével egy kisfiú azonosul, aki a bárány keresésére indul.

4.3. A gyermekek bevonása azzal, hogy tetszőleges választás alapján fává, bokorrá, virággá, kővé változnak.

5. Megoldás

5.1. Rövid keresés után a Jó pásztor megtalálja a távoli réten a bárányt, kézbe veszi és hazaviszi, elhelyezi a többi bárány közé.

6. Lezárás – hálaadás

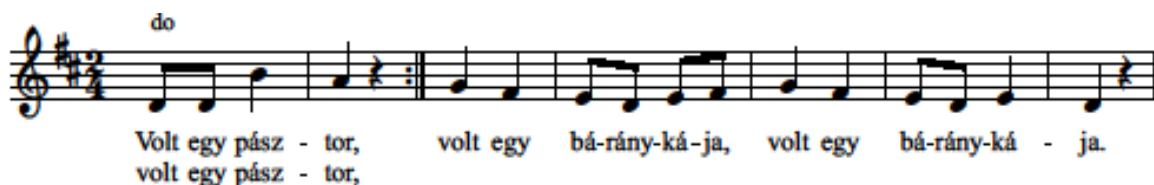
6.1. A kört félkör alakban kinyitva, a nyáj felé fordulva, közepén az égő gyertyával elénekeljük az Együtt lenni jó c. dalt.

Isten gyermekeként jó érzés azt tudnunk, hogy a megoldásról az Úristen mindig gondoskodik.

Szabó Krisztina
Piarista Gimnázium, Kollégium,
Általános Iskola és Óvoda,
Kecskemét

Melléklet:

Volt egy pásztor...

1. Volt egy pásztor, volt egy pásztor, volt egy báránykája, volt egy báránykája.
2. Ment a pásztor, ment a pásztor, a bárány követte, a bárány követte.
3. Jaj, de egy nap, jaj, de egy nap, elveszett a bárány, elveszett a bárány.
4. A Jó Pásztor, a Jó Pásztor, elindult utána, elindult utána.
5. Keresgélte, keresgélte, míg végül meglelte, míg végül meglelte.
6. Örömében, örömében, ünnepelt a Pásztor, ünnepelt a Pásztor.

A történet dramatizálása a szövegnek megfelelően történik. Az utolsó versszakot lehet tapsal kísérrni.

Együtt lenni jó...

A gyerekek kézfogással körbenállnak. Az ének ütemére hitázó mozdulattal karjukat előre és hátra lengetik. A „hej, halihó” szövegre elengedik egymás kezét és maguk körül megfordulva négyszer tapsolnak (a szünetre is). Visszaérkezve arckörbe, ismét kézfogás van, és kezdődik előlről az ének. 3x4x is lehet ismételni.

A drámajáték elemeinek megjelenése a mindennapos gyertyagyújtásban

Téma: A vihar lecsendesítése (Mt 8, 23-27; Mk 4, 35-41)

Cél:

- Erősödjön a gyermekekben az ősbizalom érzése
- Szerezzenek tapasztalatot Jézus megnyugtató jelenlétéről

Feladat:

- A bibliai történet hangulatának megéreztetése, átélésének elősegítése

Eszközök:

- gyertya, óvodásjelek, fehér ruha

A tevékenység menete a dramatikus folyamat elemeivel:

A gyertyagyújtás keretében történő dramatizálás a gyermekek előzetes bibliai ismereteire épül.

1. Bevezetés, ráhangolódás – közösségteremtés

1.1. A gyermekek elhelyezkedését követően elmondjuk nekik, hogy ma a szőnyegünk átváltozik csónakká, de ebben a csónakban itt van velünk Jézus.

1.2. A Jézust jelképező gyertya körül elhelyezzük a hiányzó (távollévő és beteg) gyermekek jelét.

1.3. Gyertyagyújtás.

1.4. A Jézus kopogtat c. dal¹² éneklése mozdulatokkal kísérve

Különösen fontos és kifejező versszaka:

„Kis gyertya hitem, vigyázva viszem,
fűvő szellő el ne fújja, vigyázva viszem.”

2. A cselekmény kibontakozása –

A cselekmény elbeszélésével, a gyermekekkel folytatott párbeszédben bontakozik ki a bibliai történet.

2.1. Képzeletben egy gyönyörű tavon csónakázunk Jézussal.

2.2. A víz ringatását utánozzuk.

¹² Grolyóné Szabó Éva-Szerepi Imréné., Jézus hív és vár. Budapest, KPSZTI 2003. 53. o. 1-5. vsz.

2.3. Jézus szerepével egy kisgyermek azonosul: fehér ruhát vetünk át a vállán.

2.4. A gyertya közelében az óvodapedagógus elhelyez egy párnát, amire a Jézus szerepét játszó kisgyermek lefekszik.

2.5. A csoport tagjai csendben tovább utánozzák a csónak mozgását.

2.6. A csónak folyamatos, finom ringatózására Jézus lassan elalszik a vánkoson.

2.7. Közben lemegy a Nap, beesteledik (egy kisgyermek lekapcsolja a villanyt).

2.8. Vihar készülődik, amit a gyerekek magasba tartott kézzel érzékeltetnek:

elkezd esni az eső – ujjak játéka

villámlik – taps

dörög – lábbal dobolás

3. Tetőpont, katarzis

A gyermekek azonosulása a tanítványok félelmével, amit mimikával, gesztusokkal, mozdulatokkal ki is fejezhetnek.

3.1. A félelem megjelenítése az arcuk játékával.

3.2. Aki szeretne, összebújhat a barátjával.

3.3. Ijedtükben védhetik magukat a vihartól.

A tanítványok Jézust kérik, hogy mentse meg őket (halk – hangos)

3.4. A Jézushoz legközelebb lévő gyermek kétségbeesetten ébresztgetni kezdi Jézust, megpróbálja túlkiabálni a vihart:

„Jézus ébredj! Nagyon félünk! Elpusztít minket a víz!”

3.5. Jézus minden barátja a csónakban hangosan kiabál:

„Segítség! Segíts nekünk, Jézus!”

4. Megoldás

Jézus lecsendesíti a vihart.

4.1. Jézus felébred és meglátja a tanítványok rémült arcát.

4.2. FELÁLL a csónakban – ez a nagyság szimbóluma, hiszen Ő hatalmasabb mindannyiunknál.

4.3. Kezével int a viharnek, és megparancsolja:

„Csendesedj és némulj el!” (szókincsbővítés)

4.4. A vihar (gyermekek mozdulatai) az óvónő segítségével lelassulnak, megállnak, a vihar véget ér.

4.5. A Nap előbújik, egy kisgyermek felkapcsolja a villanyt.

4.6. Jézus körbepillant, és azt mondja:

„Bízzatok bennem! Én mindig vigyázok rátok!”

5. Lezárás – hálaadás

Jézus körbejár, és minden gyereket egyesével megérint, megsimogat, miközben azt mondja:

„Ne félj! Vigyázok rád”

Akit megérintett, feláll, s így lassan az egész csoport állni fog, hogy a befejező, hálaadó dalt elénekelhessük

„Jézus szeret minden kicsi gyereket...”¹³

Közben a Jézust megjelenítő kisgyermek leveszi a fehér ruhát a válláról, és a gyertya mellé helyezi összehajtva a földön.

Jó érzés azt átélni, hogy Jézus mellett biztonságban vagyunk.

Szabó Krisztina
Piarista Gimnázium, Kollégium,
Általános Iskola és Óvoda,
Kecskemét

¹³ Orossné Seper Ildikó: Örömhír nemcsak gyerekeknek 78.o.

Jézus szeret minden kicsi gyereket...

Soprano

Jé - zus sze - ret min - den ki - csi gye - re - ket,

5 S. Jé - zus sze - ret min - den ki - csi gye - re - ket,

9 S. Jé - zus sze - ret min - den ki - csi gye - re - ket,

13 S. min - den ki - csi gye - rek jö - het hoz - zá.

17 S. Egy ki - cs, két ki - csi, há - rom ki - csi gye - re - ket,

21 S. négy ki - csi, öt ki - csi, hat ki - csi gye - re - ket,

25 S. hét ki - csi, nyolc ki - csi, ki - lenc ki - csi gye - re - ket,

29 S. min - den ki - csi gye - rek jö - het hoz - zá!

Játék:

Jézus – mutató ujjunkkal az ég felé mutatunk
 szeret – kezeinket a mellkasunk előtt keresztbe fonjuk
 minden kicsi gyereket – mutatóujjunkkal egymásra mutatunk

Egy kicsi... – a számokat az ujjunkkal mutatjuk
 minden kicsi gyerek jöhet hozzá – kezeinkkel hívogatjuk egymást.

A drámajáték elemeinek megjelenése a mindennapos gyertyagyújtásban

Téma: Kánai menyegző (Jn 2, 1-11)

Cél:

- Érezzék át a gyermekek, hogy jó érzés részese lenni az ünnep örömének

Feladat:

- A bibliai történet hangulatának megéreztetése

Eszközök:

- gyertya, ünnepi fehér terítő, hiányzó gyermekek óvodás jele
- színes anyagok, korsók

A tevékenység menete a dramatikus folyamat elemeivel:

1. Bevezetés, ráhangolódás – közösségteremtés

- 1.1. Megkérem a gyermekeket, hogy ma mindenki a barátja mellé üljön.
- 1.2. A gyertya/ mécses alá ma ünnepi, fehér terítőt teríték.
- 1.3. A hiányzó vagy beteg gyermekek jelét odatesszük a gyertya mellé.
- 1.4. Egy, a csoport által ismert, és az együttlét örömét kifejező dal eléneklése a kezdő imádságunk pl. Ég a gyertya...

2. A cselekmény kibontakozása –

Az óvodapedagógus a történet színes elbeszélésével és a gyerekekkel való párbeszédben eleveníti meg a kánai lakodalmas házban történeteket. A dramatikus folyamat három helyszínen keresztül vezeti a gyermekek képzeletvilágát és tevékenységét.

- 2.1. A násznép gyűrűje – a körben helyet foglaló gyermekek.
- 2.2. Az ifjú pár asztala a gyertya mellett.
- 2.3. A násznép gyűrűjén kívül eső rész.
- 2.4. Lakodalmi készülődés:

A gyermekek gyűrűjében néhány segítő megteríti a menyasszony és a vőlegény asztalát, közben már öltözik a menyasszony és a vőlegény is (menyasszonyi koszorú, finom anyagok), majd helyet foglalnak az asztalnál.

2.5. A meghívott vendégek (többi gyermek) „megmosakodnak, megfésülködnek, felveszik legszebb ruhájukat”: utánzó mozdulatokkal (arcmosás, fésülködés...) készülnek elő a közös ünnepre.

2.6. Jézus és Mária szerepét vállaló gyermekekre jelképesen „ünneplő ruhát” adunk. Ők szintén a vendégek körében foglalnak helyet.

2.7. Mivel mi is mindannyian Jézus barátai vagyunk, elkísérjük Őt a menyegzőre.

- Örömtánc (a játék eljátszása többször)

Közös ének kézfogással, karlendítéssel, oldalazó tánclépéssel:

„Együtt lenni jó, add a kezed nékem,
játszunk együtt, örülj vélem, hej, halihó!”

- A dal elhalkulásával mindenki helyet foglal, csak Jézus és Mária maradnak állva.

A figyelem középpontjába kerülnek.

3. Tetőpont, katarzis

3.1. Édesanyja félrehívja Jézust: kilépnek a gyerekek körén kívülre néhány lépésnyire.

3.2. Mária arca aggodást fejez ki.

3.3. Mária - háttal az ifjú párnak - odasúgja Jézusnak, hogy elfogyott a bor, és kérlelni kezdi fiát, hogy segítsen a házigazdáknak.

3.4. Jézus arckifejezésével és két karját széttárva válaszol:

„Ez nem a mi dolgunk!”

4. Megoldás

4.1. Mária odaszól a szolgáknak (a hozzá legközelebb ülő két gyermeknek): „Tegyétek meg, amit mond!” és helyet foglal a vendégek gyűrűjében.

4.2. Jézus egy rövid csend után megparancsolja a szolgáknak: „Töltsétek meg a korsókat vízzel!”

4.3. A Jézus szerepét vállaló kisgyermek odalép a gyertya mellé, a gyermekek figyelmének középpontjába.

4.4. A szolgák lába elé teszik a hat korsót.

4.5. Jézus az égre emeli tekintetét, kezét a szívére teszi:

„Köszönöm Neked Atyám!”

Itt bátoríthatja az óvodapedagógus a Jézus szerepét vállaló gyermeket, hogy kérje nyugodtan saját szavaival a mennyei Atya segítségét.

4.6. Jézus megparancsolja a szolgáknak, hogy kínálják meg a násznagyot.

4.7. A násznagy arckifejezése csodálkozást és örömet árul el, miközben meglepve mondja a vőlegénynek:

„De finom ez a bor! Miért rejtegettétek eddig?”

5. Lezárás – hálaadás

5.1. A násznagy megkínálja az ifjú párt és a vendégsereget a borból (a poharat két tenyerükből formálják meg a gyerekek). Az áldomáshoz, az áldáshoz mindenki feláll.

5.2. Az óvodapedagógus saját szavú hálaimáját követően a gyerekekkel elénekli a „Kicsi vagyok én” kezdetű dal 1. és 2. versszakát¹⁴

Jó érzés azt tudnunk, hogy bízhatunk Jézusban.

Szabó Krisztina
Piarista Gimnázium, Kollégium,
Általános Iskola és Óvoda,
Kecskemét

¹⁴ Grolyóné Szabó Éva-Szerepi Imréné., Jézus hív és vár. Budapest, KPSZTI 2003. 73.o.

A szentek élettörténetének megismertetése drámajátékkal

Téma: Boldog Gizella és a királyi ház

A történet megismerésének időszaka

Cél:

- Az egyház egyik szentjének (Óvoda védőszentje) megismerése, a gyermekek érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása.

A történet feldolgozása drámajátékkal

Szereplők: Gizella királynő, 3 pap, 9 képtartó, udvartartás/hívők

Helyszín: királyi udvar

Eszközök: 9 nyakba akasztható kép: templom, torony, ég, kapu, lépcső, templomcsengő, oltár, gyertya, miseruha; Gizella trónja; 3 stóla.

Előzmény, előkészület: A drámajáték projekt hét keretein belül valósul meg. A szőnyegen a gyerekek közösen megépítik a királyi udvart és a várost. A háttérben előzőleg, közösen megfestett lepedőket helyezünk el, melyek a királyi udvar látképét ábrázolják. A gyerekek a hét, a nap folyamán középkorra jellemző ruhákban játszhatnak, építkezhetnek. Az építkezés végén elhelyezzük a trónt a királyi udvar közepén. A nyakba akasztható képek elkészítése és a szerepek kiválasztása szintén előzőleg történik.

Drámajáték:

Gizella a trónján ül, és eljuttatja, hogy papi stólákat varr. A képtartó gyerekek a nyakukba teszik a képeket, és egymás mellé leülnek a szőnyegre.

Sorrend: templom, torony, ég, kapu, lépcső, templomcsengő, oltár, gyertya, miseruha. Közösen elénekeljük az „*Ez a templom*” című dalt.¹⁵ A képtartó gyerekek aszerint állnak fel, ahogy a dalban énekeljük. Az ének végén egy, az óvoda munkatársai által készített dalt énekelünk, mely a „*Templomunk az Isten háza*”¹⁶ című ének dallamára íródott. Címe: „*Boldogságos jó Gizella*” (szöveg a tevékenység mellékletében szerepel).

Gizella minden versszaknál kiválaszt egy papot, akinek egy stólát akaszt a nyakába (3 versszak, 3 pap kiválasztása). A dal után Gizella visszaül a trónjába, a többi gyerek (képtartó

¹⁵ Grolyóné Szabó Éva-Szerepi Imréné., Jézus hív és vár. Budapest, KPSZTI 2003. 112.o.

¹⁶ Grolyóné Szabó Éva-Szerepi Imréné., Jézus hív és vár. Budapest, KPSZTI 2003. 63. o.

gyerekek, papok, hívők) pedig feláll, felé fordul, összeteszi a kezét, és elmond egy imát Gizellához:

*Gizella jó Patrónánk,
Hozzád száll most imánk.
Járv közben Urunknál értünk,
Hogy utunkon Őhöz mindig hűen lépjünk.
Ámen*

A drámajátékot többször is meg szoktuk ismételni, szerepcsere után.

Melléklet:

Boldogságos jó Gizella (Templomunk az Isten háza c. ének dallamára)

Boldogságos jó Gizella,
Istenünknek hű szolgája,
Keresztények pártfogója,
Magyaroknak királynéja.

Udvarodban szőttél, varrtál,
Segítőkre számítottál,
Templombelsőt építettél,
Sok szép dolgot készítettél.

Templomunk az Isten háza,
Az ajtaja nyitva, tárva,
Öröm nekünk együtt lenni,
Imádkozni, énekelni.

Gyűjtötték:
Király Erika, Kárász Tamara
Boldog Gizella Katolikus Általános Iskola és Óvoda;
Szent Ferenc Katolikus Óvoda,
Mohács

Téma: Szent Ferenc és barátai

A történet megismerésének időszaka

Cél:

- Az egyház kedves szentjének megismertetése, a gyermekek érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása.

A történet feldolgozása drámajátékkal

Szereplők: Szent Ferenc; barátai; madarak; erdei állatok; vendéglátók

Helyszín: 4 állomás - rét; erdő; 2 falusi ház

Eszközök: fejdíszek (madarak, állatok); csuhák; pléd; asztal, székek; asztalterítő; tálak; kanalak; igény szerint só-liszt gyurmából készült kenyér.

Előzmények: A drámajáték projekthét keretein belül valósul meg. A játékot építkezés előzi meg: a Vatikán megépítése előre lefestett dobozokkal, és Assisi városának megépítése. Közben a gyerekek a felnőttek énekét hallgathatják: „*Templomunk az Isten háza*”¹⁷; „*Fivérem Nap*” Csendes percek alkalmával sokat beszélgetünk Szent Ferenc életéről és prédikálásairól. A babakonyhában a vendégek fogadására készülnek. Előkészítjük a 4 állomást: a réthez zöld, virágos anyag, az erdőhöz barna anyag leterítése; a babakonyhában az asztal megterítése; a pléd előkészítése a babaszobába. A szereplők elfoglalják helyüket, a ruhákat és a fejdíszeket felhúzzák.

Drámajáték: Ferenc és barátai Assisi városából elindulnak a Vatikán irányába azért, hogy a pápa áldását kérjék. Út közben négyszer megállnak.

Első alkalommal egy réten, ahol körük gyűlnek a madarak. Ferenc a természet szeretetéről prédikál nekik, a beszéd után pedig közösen elmondják a „*Húgocskáim, madarak*” c. verset (szöveg a tevékenység mellékletében szerepel). Útjuk következő állomása egy falu utolsó háza, ahol megpihennek egy éjszakára. Alvás előtt esti imát mondanak: „*Jó éjszakát, kis Jézus*”; majd nyugovóra térnek.

Felébredés után közösen énekelnek az Úrnak: „*Hálát adok, hogy itt a reggel*”, majd útra kelnek. Megállnak egy erdőben, ahol megcsodálják az állatokat, akik barátságosan köszöntik

¹⁷ Grolyóné Szabó Éva-Szerepi Imréné., Jézus hív és vár. Budapest, KPSZTI 2003. 63.o.

őket. Ferenc az állatok szeretetéről prédikál nekik, majd eléneklik az „*Erre járt Szent Ferenc*” c. dalt.

Utolsó állomásként egy falusi házba érkeznek, ahol vendégül látják őket meleg ebéddel. Étkezés előtt és után imádkoznak, megköszönik a vendéglátást, és folytatják útjukat. Nemsokára megérkeznek a Vatikánhoz, amit már mindenki izgatottan várt, és kéri a pápa áldását a Jézus tanította imádsággal: „Mi Atyánk”.

A drámajáték után igény szerint megépíthetik a romtemplomot, ahol Ferenc a San Damianoi keresztet találta, újra játszhatjuk a drámajátékot, vagy a témához kapcsolódó játékokkal vezettük le a tevékenységet.

Melléklet:

1. Fivérem Nap, Nővérem Hold

Fivérem, Nap és nővérem, Hold
Oly ritkán látlak, hallom hangotok
Nyomaszt a sok gyötrelmem és gond.

R: Mert Isten műve minden teremtmény
Érzem jóságát és szívem újra él.

Fivérem, Nap és nővérem, Hold
Most végre látlak, hallom hangotok
Megölelném az egész világot.

2. Húgocskáim madarak

Húgocskáim, madarak
fenn a fényes nap alatt,
síppal, dobbal hegedűvel
dicsérjétek az urat!

Torkotokba, ő rakott
szépen szóló sípokat,
bevitt Noé bárkájába,
rossz véget ne lássatok.

Szárnyat adott röpködni,
ékes tollat örülni,
sudár fákat, lombos ágat
holdas este elülni.

3. Jó éjszakát, kis Jézus!

E napot köszönöm szépen.
Bocsáss meg, ha rossz voltam!
Vigyázz rám a sötétben!
Áldd meg aput, anyut, testvért és barátot.
A világot is áldd meg,
Szűz Mária, Órangyal,
Virrasszatok nálam!
Ámen

4. Hálát adok

1. Hálát adok, hogy itt a reggel,
Hálát adok az új napon.
Hálát adok, hogy minden percem
néked adhatom.

5. Erre járt Szent Ferenc

Erre járt Szent Ferenc minden erdő táncot jár most,
Erre járt Szent Ferenc, minden erdő táncot lejt.

És csörtet farkas bátya: száját vígan tátja.
Erre járt Szent Ferenc, minden erdő táncot lejt.

És buk fencez a mókus, foga mogyorót zúz.
Erre járt Szent Ferenc, minden erdő táncot lejt.

És perdül nyuszi pajtás, jókedvében hajráz.
Erre járt Szent Ferenc, minden erdő táncot lejt.

Az őzike is ropja, lábát föl – fölkapva.
Erre járt Szent Ferenc, minden erdő táncot lejt.

Brummog barna medve, mézet eszegetve.
Erre járt szent Ferenc, minden erdő táncot lejt.

Itt a ravasz róka, a fa mögé bújva.
Erre járt Szent Ferenc, minden erdő táncot lejt.

Itt jön szarvas testvér, fűvet legelgetvén.
Erre járt Szent Ferenc, minden erdő táncot lejt.

Sünike és párja, az erdőt most járja.
Erre járt Szent Ferenc, minden erdő táncot lejt.

6. Étkezés előtti ima

Édes Jézus, légy vendégünk
Álld meg, amit adtál nekünk
Adjad Uram, hogy jól essék,
Jézus neve dicsértessék!

7. Étkezés utáni ima:

Aki étel, italt adott,
annak neve legyen áldott
Nekünk adtál hála Isten,
annak is adj, kinek nincsen!

Gyűjtötték:
Király Erika, Kárász Tamara
Boldog Gizella Katolikus Általános Iskola és Óvoda;
Szent Ferenc Katolikus Óvoda,
Mohács

Felhasznált irodalom

BETTELHEIM B., *A mese bővölete és a bontakozó gyermeki lélek*, Gondolat Kiadó, Budapest, 1985.

GABNAI Katalin, *Drámajátékok gyerekeknek, fiataloknak, felnőtteknek*, Budapest, 1987.

GABNAI Katalin, *Drámajátékok*, Helikon Kiadó, 2011.

GROLYÓNÉ Szabó Éva - SZEREPI Imréné, *Jézus hív és vár*. Budapest, KPSZTI 2003.

JONATHAN NEELANDS, *Dráma a tanulás szolgálatában* - Színházi füzetek / VI. magyar Drámapedagógiai Társaság, Budapest, 1994.

JUNG C.G., *A személyiség fejlődése*, Sclar Kiadó, Budapest, 2017.

KAPOSÍ László, *Drámajáték óvodásoknak*, Magyar Drámapedagógiai Társaság, 2001.

KAPOSÍ László, *Tanítási dráma*, 2006. Szada

LOVAS Mihályné-TARR Ágnes, *Varázstükör: drámapedagógiai játékgyűjtemény óvodásoknak a kommunikációs neveléshez*. Nemzeti Geográfia Kft., Budapest, 2011.

LUKÁCS Józsefné-FERENCZ Éva, *Őszől – őszig könyvsorozat*, Flaccus kiadó Budapest, 2010.

Magyar Nagylexikon tizenharmadik kötet, Budapest, 2001.

MÉSZÁROS Gabriella, *A vallásos és érzelmi nevelés kapcsolata Jung pszichoanalitikus személyiségelmélete alapján kisgyermekkorban*. Győri Hittudományi Főiskola Hittanár-Nevelőtanár Mesterszak

PINCÉSNE PALÁSTI. I., *Dráma, pedagógia, pszichológia*, Pedellus Tankönyvkiadó Kft., Debrecen, 2003.

TÁMOP-3.1.4/08/2-2008-0107 Kompetencia alapú oktatás bevezetése Hangony községben, *Drámajátékok az óvodás korú gyermekek készségeinek kibontakoztatásához*, 2010.

<https://www.fejlesztoklapja.hu>

<https://www.gondolkodjegeszesegeesen.hu>

<https://www.erkolcstan.hu/system/files/segedanyag/2013/dramajatekok.pdf>

<http://www.osztalyfonok.hu/cikk.php?id=119>

http://www.szolnokiovodak.hu/pdf/tudas_tar/2014-2015/20142015-07.pdf

https://www.drama.hu/jatektar/a_gyujtemeny_jatekainak_jegyzeke